

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/archiwum-ipn/67191,Pralat-Peszowski.html>

Ksiądz K. Kozłowski i hm. Z. Peszkowski z grupą harcerzy, Indie.

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Prałat Peszkowski

Autor: ANNA KUŚMIEREK 01.05.2020

W Wielką Środę roku 1942 Zdzisław Peszkowski opuścił „niehumanitarną ziemię”, aby poprzez swoje życie i działalność upamiętnić tych, po których zostały jedynie guziki.

Ułan Króla Jana, jeniec Bolszewii

Dzieciństwo i lata młodości spędził w Sanoku, gdzie wstąpił w szeregi ZHP. W czasie kampanii wrześniowej służył w 20. Pułku Ułanów im. Króla Jana III Sobieskiego. 20 września 1939 r. na rozkaz dowódcy złożył broń i wraz z korpusem oficerskim pułku został osadzony w obozie w Kozielsku.

Przydzielony do ostatniego transportu z Kozielska ostatecznie znalazł się w obozie w Głazowcu. Jego nazwisko omyłkowo znalazło się na liście katyńskiej opublikowanej przez Niemców w marcu 1943 r.

Nie trafił do Katynia. Przydzielony do ostatniego transportu z Kozielska ostatecznie znalazł się w obozie w Głazowcu. Jego nazwisko omyłkowo znalazło się na liście katyńskiej opublikowanej przez Niemców w marcu 1943 r. Błąd ten wynikał z faktu, iż Zdzisław Peszkowski podarował koc opatrzony swoimi danymi pchor. Juliuszowi Bakoniowi, którego ciało było nim owinięte podczas przeprowadzanej wówczas ekshumacji.

Żołnierz Andersa, organizator harcerstwa

Podczas formowania się Armii Andersa Peszkowski zasilił szeregi odtwarzanego 1. Pułku Ułanów Krechowieckich. W Wielką Środę roku 1942 wraz ze współtowarzyszami broni, w ramach ewakuacji Armii Andersa z ZSRS, opuścił „niełudzką ziemię” i przez Morze Kaspijskie udał się do Iranu (Persji).

W roku 1943 został oddelegowany przez dowództwo II Korpusu Polskiego do pracy z młodzieżą. Na terenie polskich obozów uchodźczych w Karaczi i w Valivade organizował drużyny i hufce harcerskie.

„Druh „Ryś” (Zdzisław Peszkowski) z zuchami” w Valivade, Indie. Kolekcja Koła Polaków z Indii. Fot. AIPN

Diakon Zdzisław Peszkowski tuż po święceniach, Orchard Lake 1953 r.; Kolekcja Koła Polaków z Indii. Fot. AIPN

Sacerdos in aeternum, figurant безпеки

Po zakończeniu II wojny światowej pozostał na emigracji. W roku 1950 wstąpił do Polskiego Seminarium Duchownego w Orchard Lake i po czterech latach przyjął święcenia kapłańskie. Ze względu na swoją służbę w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie, aktywne włączenie się w organizowanie obchodów milenijnych Chrztu Polski oraz organizowanie wycieczek polonijnych do ojczyzny, stał się obiektem zainteresowania organów bezpieczeństwa PRL.

Świadek Golgoty Wschodu, figurant безпеки

W 1988 r. ks. Peszkowski po raz pierwszy po wielu latach stanął nad grobami w Katyniu. Od tego momentu aż do ostatnich dni życia swoją energię angażował w upamiętnianie zbrodni katyńskiej m. in. jako wolontariusz podczas ekshumacji ciał w lesie katyńskim (1991 r.), prezes Fundacji Golgota Wschodu, kapelan Rodzin Katyńskich i Pomordowanych na Wschodzie, uczestnik licznych konferencji i spotkań poświęconych tematyce martyrologii Polaków.

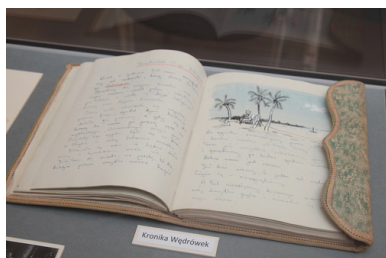
Jan Paweł II, błogosławi trzymany przez ks. Z. Peszkowskiego obraz Matki Bożej Katyńskiej, Rzym kwiecień 1996 r.; Kolekcja Koła Polaków z Indii. Fot. AIPN

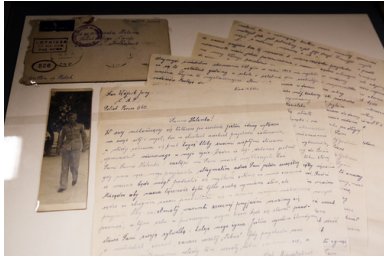
Ks. Zdzisław Peszkowski z papieżem Pawłem VI, 21 październik 1964. Kolekcja Koła Polaków z Indii. Fot. AIPN

W ramach działającego w IPN projektu Archiwum Pełne Pamięci 21 marca 2019 r. przedstawiciele Koła Polaków z Indii 1942-1948 przekazali nam dokumenty dotyczące polskich uchodźców ewakuowanych z ZSRS do Indii. Wśród opracowywanych obecnie materiałów archiwalnych powstałych w latach 1942-1948 na terenie polskich obozów uchodźczych w Indiach znajdują się m.in. fotografie i własnoręcznie sporządzone kroniki harcerskie. Postać Zdzisława Peszkowskiego odnaleźć możemy na licznych zdjęciach z okresu indyjskiego, jak również na tych odnoszących się do zjazdów organizowanych przez Koło Polaków z Indii. Ponadto sylwetka Prałata jest niejednokrotnie opisywana przez Polaków, którym udało się opuścić „niehumanitarną ziemię” i którzy uczestniczyli w zorganizowanym przez niego harcerstwie.

**Losy Polaków w Indiach
1942-1948 - spotkanie wokół
dokumentów przekazanych do
IPN. Fot. S.Kasper (IPN)**

Koło Polaków z Indii z lat 1942-1948 przekazało do zasobu IPN m.in. fotografie dokumentujące życie w obozie polskich uchodźców w Valivade, czasopisma, bogato ilustrowane kroniki harcerskie i korespondencję.

COFNIJ SIĘ